

TURIZAM KULTURNOG NASLIJEĐA
GLOKALIZACIJA
ODRŽIVI RAZVOJ
ODGOVORNI TURIZAM
UNAPRJEĐENJE NASLIJEĐA

Ilustracija:

Turistički krajolik otoka Hvara
(Foto: A. Mrđa)

Literatura:

1. Mrđa, A.; Bojanić Obad Šćitaroci, B. (2016.), *Heritage Touristscapes: A Case Study of the Island of Hvar*, "Annales, Series Historia et Sociologia", 26 (3): 553-572, Kopar
2. Richards, G. (1996.), *Production and Consumption of European Cultural Tourism*, "Annals of Tourism Research", 23 (2): 261-281, Surrey
3. Saarinen, J. (2006.), *Traditions of Sustainability in Tourism Studies*, "Annals of Tourism Research", 33 (4): 1121-1140, Surrey
4. Wang, Y., Bramwell, B. (2012.), *Heritage Protection and Tourism Development Priorities in Hangzhou, China: A political Economy and Governance Perspective*, "Tourism Management", 33: 988-998, Beč
5. Zhang, X.; Zhou, L.; Wu, Y.; Skitmore, M.; Deng, Z. (2015.), *Resolving the Conflicts of Sustainable World Heritage Landscapes in Cities: Fully Open or Limited Access for Visitors?*, "Habitat International", 46: 91-100, Vancouver

Doc.dr.sc. **Ana Mrđa**, dipl.ing.arh.,
Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
amrdja@arhitekt.hr

Izv.prof.dr.sc. **Bojana Bojanić
Obad Šćitaroci**, dipl.ing.arh.
Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
bbojanic@arhitekt.hr, www.scitaroci.hr

**ANA MRĐA
BOJANA BOJANIĆ OBAD ŠĆITAROCI**

MODELI ODRŽIVOG PLANIRANJA TURIZMA KULTURNOG NASLIJEĐA

Istraživanje odnosa između turizma i naslijeđa temelji se na **modelima planiranja kulturnog turizma** u službi pokretača turističke atraktivnosti i prepoznatljivosti odredišta. S prostorno-planerskog motrišta, konkurentnost odredišta se temelji na doživljajnom iskustvu jedinstvenih prostornih cjelina, regionalnih kvaliteta ambijenta i krajoлика, koji prepoznaju koliko **modeli interakcije** između turizma i naslijeđa potiču povećanje kvalitete odredišta kao mjesta za život, rad i ulaganje.

Glokalizacija u kulturnom turizmu je kombinacija dvaju oprečnih motrišta: jedno je standardizacija i konformizam, a drugo je jedinstvenost i raznolikost. Odnos između ta dva motrišta mora biti polazna točka održivog razvoja turizma. **Modeli planiranja turizma kulturnog naslijeđa** podrazumijevaju pružanje sklada i ravnoteže između globalnog standarda i kulturnog identiteta odredišta. Takvim pristupom odgovornog turizma, briga za naslijeđe se nadograđuje te se, uz teme očuvanja i zaštite, uključuju teme planiranja, praćenja i upravljanja.

S gledišta prostornog planiranja, **model održivog planiranja turizma kulturnog naslijeđa** sastoji se od dvije glavne komponente: autohtono mjesto i njegove prostorne i socioekonomske karakteristike te turistički scenarij, odnosno turistički proizvod. Model mora biti u mogućnosti podržati razvoj turizma bez ugrožavanja prostornih i socioeko-

nomskih obilježja te prirodnih i antropogenih osobitosti područja, bez stvaranja društvenih ili ekonomskih poteškoća lokalnoj zajednici. Istodobno se mora moći regulirati kapacitet posjetitelja koji je u skladu sa slikom turističkog proizvoda i vrstom kulturnog iskustva posjetitelja.

Cilj korištenja modela održivog planiranja turizma kulturnoga naslijeđa jest pružiti razvoj turizma bez ugrožavanja naslijeđa odredišta. U skladu s time prepoznaju se tri različita prostorna scenarija s obzirom na stanje očuvanja autentičnosti *lifescapea* i aktiviranja turističkog proizvoda: u potpunosti aktivno naslijeđe (*boostering* stanje turističkog korištenja); djelomično ograničena aktivacija naslijeđa (kontrolirano stanje turističkog korištenja); i ograničena aktivacija naslijeđa (nema turističke upotrebe). Takvi scenariji se mogu svrstati u **razvojne modele** između društvene i ekonomske koristi, ekonomske dobrobiti i zaštite, te socijalne dobrobiti i zaštite.

Istraživanje dokazuje da nije moguće kreirati opći model održivog turističkog planiranja kulturnog naslijeđa, već da se odabir modela usmjerava prema obilježju odredišta, njegovih kumulativnih mogućnosti i potreba, stanja turističkog tržišta te planerskih odluka koje moraju biti utemeljene na promociji i zaštiti naslijeđa, doživljajnom iskustvu posjetitelja, ali i regeneraciji i razvoju lokalne zajednice.